

Módszertani eszközök alkalmazása a magyar gazdaság teljesítményének mérésére makroökonómiai nézőpontból

Mellár Tamás

Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar
Közgazdasági és Regionális Tudományok Intézete

A Gazdaságmodellezési Társaság Konferenciája
2014. november 19.

Vázlat

- 1 GDP, output gap, makroegyensúly
 - Potenciális kibocsátás és output gap
 - A magyar output gap becslése

- 2 A foglalkoztatottság és a termelékenység alakulása

A főbb makromutatók csoportosítása

- 1 Termelés, output, GDP
- 2 Termelési tényezők: tőke, munka, TFP
- 3 Árak alakulása, árindexek, infláció
- 4 Jövedelmi viszonyok, jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségek
- 5 Államháztartás, kiadás, bevétel, deficit, államadósság
- 6 Külső egyensúly, külkereskedelmi és folyó fizetési mérleg

Örökzöld téma: a GDP mint univerzális mutató

- Mit mutat és mit nem, mik a főbb hiányosságai?
NEW és boldogság-indexek
- Stiglitz – Fitoussi – Sen jelentés
A megtermelt és a felhasználható jövedelem közötti különbség (GDP–GNI gap)
A háztartási tevékenységek fontossága
- McCloskey „hoki ütője”, mint a meredek növekedés jelképe
Biztos, hogy a jólét olyan nagyon nőtt az ipari forradalom óta?

Vázlat

- 1 GDP, output gap, makroegyensúly
 - Potenciális kibocsátás és output gap
 - A magyar output gap becslése

- 2 A foglalkoztatottság és a termelékenység alakulása

A potenciális kibocsátás kulcsszerepben

- A potenciális kibocsátás mint egyensúlyi pálya
 - A munkanélküliség szempontjából (a munkanélküliség természetes rátája szerinti kibocsátás)
 - Az infláció szempontjából is (NAIRU koncepció)
- További szempontok felmerülése
 - Darvas – Simon (2002): a külső egyensúly figyelembe vétele
 - Borio et al. (2013): a pénzügyi egyensúly fontossága – a 2008-as válság tanulságai

Az output gap meghatározása

- Hagyományos trend-alapú módszerek
 - Hodrick – Prescott szűrő
Problémás a gyors és jelentős változás kezelése
 - Termelési függvény
A kapacitáskihasználás és a TFP-becslés nehézségei
- Kálmán-filter alkalmazása
 - Egyváltozós Kálmán-filter exogén magyarázó változókkal
 - Többváltozós Kálmán-filter endogén magyarázó változókkal
- Faktor módszer (többváltozós)

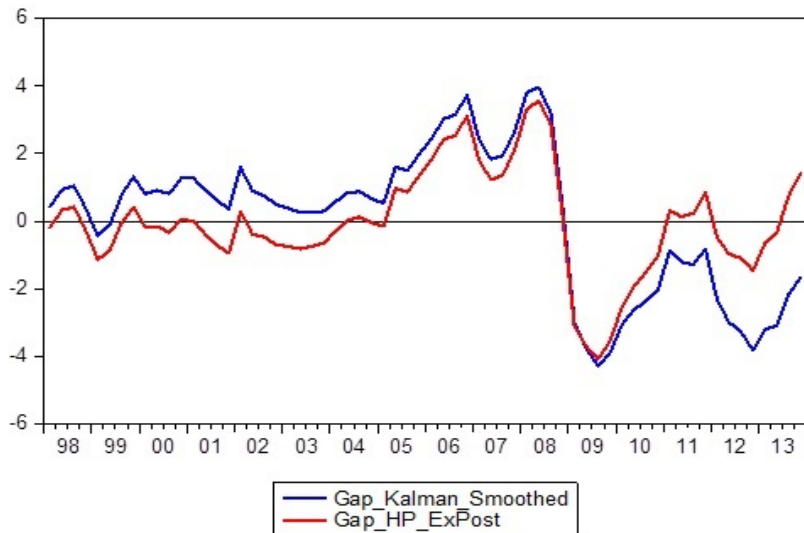
Vázlat

- 1 GDP, output gap, makroegyensúly
 - Potenciális kibocsátás és output gap
 - A magyar output gap becslése
- 2 A foglalkoztatottság és a termelékenység alakulása

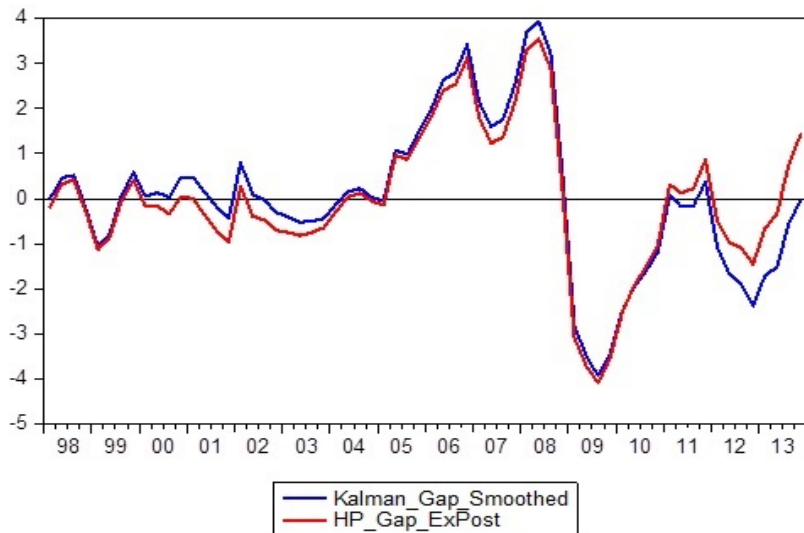
Mekkora az output gap a magyar gazdaságban?

- A Konvergencia program becslése (egyváltozós Kálmán-filter):
4 – 4,5%-os negatív gap van jelenleg, ami csak lassan (2017-re) fog zárulni
- Alternatív becslés (egyváltozós Kálmán-filter, exogén magyarázó változókkal):
Kisebb súlyt adtunk a külgazdasági pozíciónak
- Faktor módszer
Közel 50-féle kapacitáskihasználási mutató alapján
- Többváltozós Kálmán-filter
Egyidejűleg több endogén változó trend-gap felbontását hajtja végre

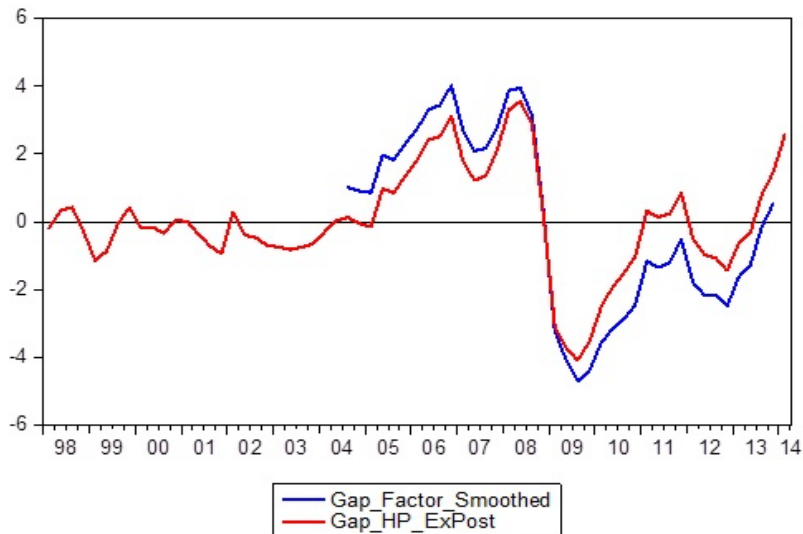
Konvergencia program becslés

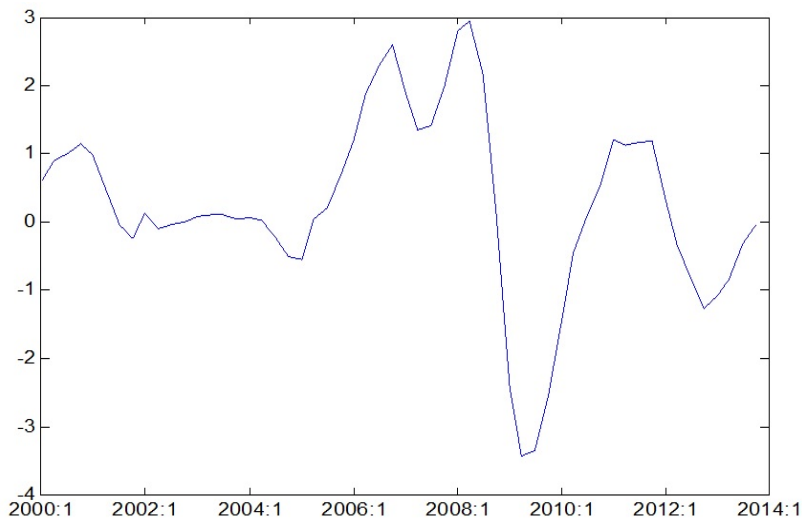
Más paraméterezésű, alternatív becslés

Faktor modell becslés

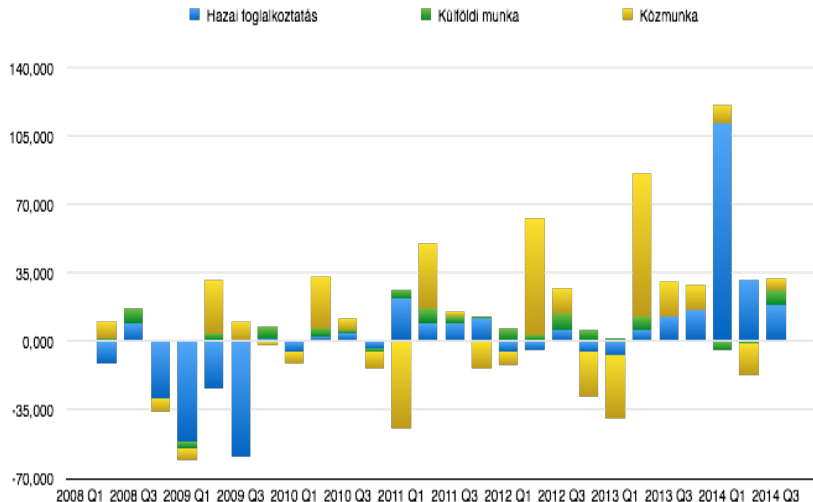
Többszörös Kálmán-filter becslés

A munkaügyi statisztika mit mutat?

- Az ILO nómenklatúra fogságában
A külföldi munkavállalás és a közmunka kezelése
Félrevezető, nem szerencsés KSH gyakorlat
- A foglalkoztatás növekményének elemzése
A dinamikát a többnyire a közmunka jelentette
A külföldi munkavállalás erősen alábecsült
- Vajon 2014 I. negyedév kiemelkedő növekménye micsoda:
a politikai üzleti ciklus következménye vagy csak egy
outlier?

A foglalkoztatás növekedéséhez való hozzájárulás

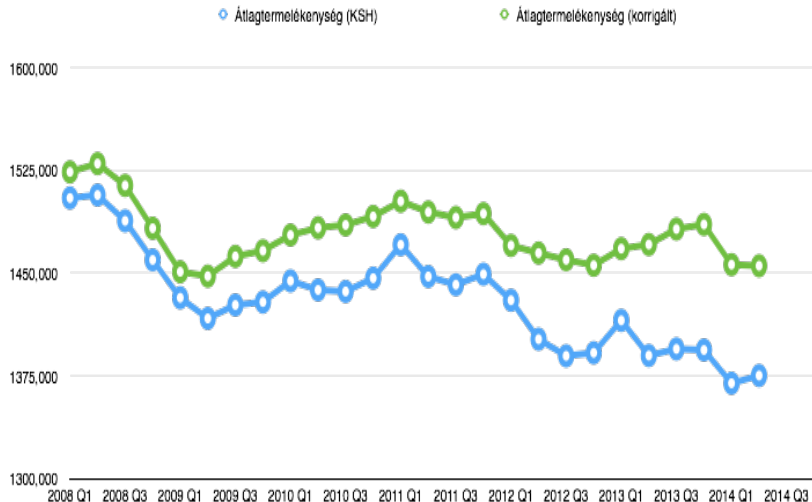
A közmunka elszámolása a GDP-ben

- A közmunka hagyományos kezelésmódja:
Csak a felhasználási oldalon, kormányzati kiadásokként
- Van-e a közmunkának hozzáadott érték-tartalma és ha igen, akkor mekkora?
- KSH gyakorlat:
A ráfordított összegekkel arányos GDP növekmény
Minél több közmunkás, annál nagyobb foglalkoztatás és GDP
- A közmunka elszámolása a külkereskedelmi mérlegtöbbletet is nagyobbobnak mutatja a ténylegesnél

Félrevezető termelékenységi mutatók

- Az átlagtermelékenység alakulása 2008 után
Monoton és jelentős mértékű csökkenés
Mivel magyarázható ez?
- A megtisztított mutatók alapján módosul a kép
- Miért csökken az átlagtermelékenység?
A válság miatt, vagy a szolgáltatások térnyerése miatt?
Az alacsony hozzáadott értékű szektorok dominanciája miatt

Az átlagtermelékenység alakulása

Összegzés

- A sok-sok szóba jöhető makro-mutató közül a GDP és annak növekedése továbbra is domináns
- Továbbra is nagy a bizonytalanság az output gap becslése körül, jóllehet a módszerek sokat finomodtak
- A foglalkoztatási statisztika módszertana nem tartott lépést a változásokkal
- Az átlagtermelékenység csökkenésének valószínű oka a régi gazdasági szerkezet dinamizálása